N°. 28. Donderdag 13 Juli 1911. 11de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje . . . . f 2.—

Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424,* beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

Inhoud van dit nummer.

De Eischen van het jonge Kinderleven en het hoe van ons Lager Onderwijs.

In hartelijken dank ontvingen wij dezer dagen een brochure met bovenstaanden titel door vriendelijke bemiddeling van den voorzitter der Vereen. van Ambtenaren bij het Binnenl. Bestuur in Nederl.-Indië.

Het bestuur dier vereeniging leidt deze brochure met de volgende woorden in:

„Wij hadden het voorrecht van, den bekenden paedagoog, den heer Kl. de Vries Szn., oud-hoofd der school, thans lid van den Gemeenteraad te Amsterdam, bereid te vinden, in de algemeene vergadering voor de leden onzer vereeniging en genoodigden, zijne gedachten uit te spreken over de eischen van het Lager Onderwijs.

Weliswaar is de heer De Vries niet van nabij bekend met de toestanden in Indië, en bepaalden zijne gedachten zich bij hetgeen hij door studie en ervaring in Nederland heeft opgemerkt, en bij wat hij voor de Nederlandsche jeugd wenschelijk acht; doch zijne denkbeelden, omdat zij passen aan den natuurlijken aanleg van het kind, wars maken van elke kunstmatige aankleeding of geleerdheidsvertoon verdienen te worden gehoord en overwogen door allen, die belang stellen in het onderwijs in het algemeen.

De ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur in N.-I. kunnen door hunnen werkkring, als lid of voorzitter der plaatselijke schoolcommissies, en voorts door hun dagelijksch verkeer met personen van verschillenden landaard, die hunne omgeving vormen, veel invloed uitoefenen op den gang der denkbeelden omtrent het onderwijs.

Het onderwerp, dat ook voor Indië tegenwoordig tot de brandende vraagstukken behoort, is dus voor hen van bijzonder belang. En waar bij de Europeanen in Indië zóó groote geneigdheid bestaat, om de hun aangeboren en aangebrachte denkbeelden te enten op de Inlandsche maatschappij, — waar die neiging wel eens kan ontaarden in een blindelings volgen van hetgeen voor Nederland is verordend, zonder voldoende aandacht te schenken aan het goede en wijze om zich heen, kan het vooral nut hebben, te luisteren naar hetgeen in Nederland door de ondervinding gebrekkig, ondoeltreffend, verkeerd gebleken is. Zeer zeker zou het af te keuren zijn, de onderwijswetten die tegenwoordig bij zoovele gezaghebbenden in Europa op verschillende punten bestrijding vinden, gedachteloos als het ware, d. w. z. zonder genoegzaam rekening te houden met den aanleg en de bestemming van het Indische kind, over te nemen, — een gevaar dat te grooter kan worden naar gelang de leiders in de Inlandsche maatschappij het voornaam en geleerd gaan vinden, zich vooral Europeesch te toonen in aard en denkwijze.

Woeste gronden zijn er in Indië nog vele, ook waar beschaving en ontwikkeling op te bouwen vallen. En bij de beoefening dier cultuur is uit Nederland veel te leeren dat navolging verdient, maar nuttiger nog schijnt de les, opdat aan de natuur recht wedervare, hoe men niet moet doen.

De vereeniging Oost en West, wie niets onverschillig is, op welk gebied ook, dat de belangen van Indië of den Inlander raakt, heeft met het oog op de ontwikkeling der Inlandsche nijverheid, zich de vraag gesteld: hoe bij het aanschouwingsonderwijs door toepassing van handenarbeid tevens den aanleg voor de nijverheid te ontwikkelen. Die vereeniging is voornemens, een deskundig vakman uit te noodigen, de denkbeelden van den heer Kl. de Vries op het gebied van onderwijs te beoordeelen in verband met hunne waarde voor de Indische, vooral de Inlandsche maatschappij."

De heer Kl. de Vries, een ijverig bevorderaar van het onderwijs in handenarbeid, is voorzitter der vereeniging, die zich dat ten doel stelt en daartoe ook een tijdschrift uitgeeft. Herhaaldelijk reeds heeft hij, gelijk ook trouwens meerdere deskundigen op onderwijsgebied deden, gewezen op de beteekenis van den handenarbeid met betrekking tot de noodzakelijke vereenvoudiging van het lager onderwijs.

Ook nu weer zegt hij o.m.:

„Wat in de laatste jaren in velerlei geschriften is gebleken, is dit, dat men in de onderwijswereld en daarbuiten over de resultaten van ons onderwijs niet in die mate tevreden meent te kunnen wezen, als men wel zou willen en ook zou moeten kunnen zijn. Een drang, niet naar meer, maar naar beter, openbaart zich hoe langer zoo sterker. En die drang wordt in de onderwijzerswereld thans gelukkig door bijna allen gevoeld. Ieder onderwijzer heeft zich gelukkig geacht te kunnen verklaren, dat het „bij zijn onderwijs toch zoo erg waarlijk niet is, maar tevens heeft hij zich zelf moeten bekennen: dat er wel iets waars in die overdreven bewering schuilt. „Het kind heeft behoefte aan bezigheid, aan arbeid" — daaraan wordt bij het onderwijs niet naar behooren gedacht, laat ons liever zeggen: van die gelukkige omstandigheid wordt niet voldoende partij getrokken. „Het onderwijs gaat nog al eens een enkele keer over de hoofden der zes- tot twaalf-jarigen heen" — en beseft kan worden, dat dit tot elke prijs moet worden voorkomen. „Wat gisteren werd medegedeeld, is voor een goed deel vaak morgen weer te loor gegaan" — en begrepen kan worden, dat er zóó van het onderwijs per slot van rekening niet veel terechtkomt.

En van deze, gansch niet opwekkende overwegingen en bezwaren nu, moet het leggen van een nieuw beginsel in ons lager-onderwijs systeem ons in de toekomst, zoo mogelijk in de naaste toekomst afhelpen. Het beginsel van de zelfwerkzaamheid van de „arbeid" van het kind; het beginsel, dat bedrijvigheid brengt binnen de wanden van het gebouw, waar nog maar al te zeer rustige rust hoogste deugd is; het beginsel, dat het kwasi-levende en levenwekkende woord van de doceerende onderwijzer brengt naar de rommelkamer van de hoogste, muffe paedagogiesche wijsheid; het beginsel, dat langs anderen weg dan door de kronkelgang van het oor het actieve kind zijn voorstellingen aanbiedt; dat de leerlingen op de voorgrond, de onderwijzer, als slechts leidende persoonlijkheid op de achtergrond plaatst; daarmee aan die leerlingen meerdere ruimte gevende tot eigen ontwikkeling; — het beginsel van den arbeid van het kind, dat de weg der oude aanschouwing, die slechts deed zien en hooren, doet verlaten, om die der eigen ervaring met beslistheid in te slaan; het beginsel, dat het kind door zelf te laten zoeken, doet komen tot zelf vinden, door te ervaren tot weten, door kunnen brengt tot kennen — in één woord: het beginsel van de zelfwerkzaamheid van het kind. Het correctief van de fouten, die ons onderwijs aankleven, moet in het algemeen in de vervanging van het woord door de daad worden gezocht.

De daad van het kind grondslag tot het weten, — uitgangspunt voor aan te brengen kennis. Het bij den aanvang der lessen gewone „Kinderen, let goed op, luister!" vervangen door „Doe dit eens; probeer dat eens!" De onderwijzer des avonds zich voorbereidende voor de (dag)taak, die hem de andere morgen wacht, zich de vraag voorleggende: „Welke arbeid zal ik mijn leerlingen laten verrichten, opdat ze langs den weg der eigen ervaring komen tot de wetenschap, die ik heb bij te brengen; opdat daarmee het woord van de onderwijzer nederige dienaar worde van de daad, die aan dat woord, als het oogenblik daarvoor gekomen is, zijn ware functie oplegt."

In verband vooral ook met de organisatie der dessa-scholen, het lager onderwijs voor de Inlandsche jeugd in Ned.-Indië, lijkt ons een en ander bijzonder te overweging waard.

Wij hopen op dit onderwerp nader terug te komen.

Bureau voor Handelsinlichtingen.

Door het Koloniaal Museum zijn in het Bureau voor Handelsinlichtingen (aan de Oudebrugsteeg bij de Beurs) te Amsterdam gedurende het derde kwartaal van het jaar 1911 ter bezichtiging gesteld de navolgende 12 artikelen, zijnde het 33ste twaalftal sedert het begin dezer kwartaaltentoonstellingen.

1. Maratti-vet (waarsch. uit de zaden van Hydnocarpus Wightiana Bl. uit Britsch-Indië. Giftig vet, berucht wegens het Duitsch margarine-vergiftigingsproces. Geschenk van het „Hygienisches Institut" te Hamburg. — Met de zaden en vet van de verwante soorten Hydnocarpus venenatus Gaertn., H. alpina Wight en Taraktogenos Blumei Hassk ter vergelijking.

2. Caoutchouc uit Djeloetoeng. Aangevoerd te Amsterdam. Geschenk van den heer P. J. van Houten, te 's-Gravenhage.

3. Guyana-caoutchouc van Hevea guyanensis Aubl., de wilde caoutchoucboom van Su-

riname. Geschenk van den heer J. W. Gonggrijp, te Paramaribo.

4. Voorwerpen, vervaardigd met gebruikmaking van blad-getah pertjah. Geschenk van de Nederlandsche Gutta Percha Maatschappij, te 's-Gravenhage.

5. Monsters Assam-thee. Geschenk van den heer A. E. Kerkhoven, te Apeldoorn.

6. Batakgierst („djaba") (Eleusine coracana Gaertn). Geschenk van den heer Ch. L. J. Palmer van den Broek, te Amsterdam.

7. Ital. Rijststroo (Besenhirse). Geschenk van de heeren Liebert en Meyerhof, te Hamburg.

8. Driedubb. Notemuskaatvrucht. Geschenk van den heer dr. J. C. Costerus, te Hilversum.

9. Zaden van Kerstingiella Geocarpa Harms (= Voandzeia Poissoni A. Chev.) een in Afrika voor korten tijd ontdekte aardnoot. Geschenk van den heer A. Chevalier, te Parijs.

10. Zaden en vet van den Boterplant (Polygala butyracea, Heckel).

11. Monster Citronella-olie, met 50% geraniol als Java-product verkocht. (Java-citronella bevat gem. 85% geraniol). Onderzocht in het Labor. van het Koloniaal Museum te Haarlem.

12. Kanten (Agar-agar) uit Japan. Geschenk van den heer H. L. Bakker, consul van Japan, te Amsterdam.

De directeur van het Koloniaal Museum, dr. J. Dekker, is in het Bureau voor Handelsinlichtingen iederen Woensdag van 11½ uur v.m. tot 1 uur n.m. te spreken. Alle inlichtingen, voor zooverre zij geen analyses in het laboratorium behoeven, worden kosteloos verstrekt.

Uit de O.-I. Mail.

De berichten der laatste mail betreffende de **pest** in het Malangsche en de **cholera** te Batavia luiden gelukkig weer wat gunstiger. Daarentegen wordt gemeld, dat Banjoebiroe en Ambarawa met cholera besmet zijn verklaard.

Volgens de Sumatraansche couranten duiken voortdurend nog hier en daar ter Oostkust nieuwe gevallen van cholera op.

In Medan zijn de gevallen schaars, in hoofdzaak te danken aan het goede leidingwater.

Intusschen echter vonden de autoriteiten het toch maar raadzaam het garnizoen te laten inenten tegen cholera.

Niet alleen echter de troepen, maar ook tal van particulieren hebben zich thans laten inenten.

Te Soerabaja heeft de burgerij zich op zijn San-Francisco'sch georganiseerd tot de rattenverdelging en is begonnen een gezondheidsraad te vormen met tal van sub-comité's, die de kunst schijnen te verstaan de noodige gelden voor het beoogde doel bijeen te krijgen. Er kwamen giften in van *f* 10.000 en zelfs een van *f* 24.000.

Vezel-congres met Tentoonstelling, thans te Soerabaja in vollen gang, zal, volgens de Ind. bladen van half Juni j.l., bizonder belangrijk zijn. Zoo lezen wij o.m.:

De demonstratie der inlandsche vezelbewerking zal iederen ochtend in de maanden Juli en Aug. plaats hebben, maar met de europeesche vezelbewerking kan dit onmogelijk. Het is ondoenlijk daarvoor het benoodigde materiaal aan te voeren en de kosten van zulk groot bedrijf te betalen.

In volle werking zullen de europeesche machines te zien zijn op Vrijdag 7 Juli.

Er zullen dan o.a. gedemonstreerd worden: verschillende ontvezelmachines voor sisal en manilahennep enz., zoowel handmachines als groote en kleine krachtmachines, verschillende machines voor het zuiveren van katoen en kapok, borstelmachines, persen, spin- en touwmachines, hand-weefgetouwen, een serie machines voor het bereiden en verwerken van cocosvezel (coir, cocos-touw en matten).

Bovendien zullen van af 10 Juli tot aan 31 Augustus a.s. op elken Zaterdag-ochtend demonstraties met een of meer der machines gehouden worden.

De onderwerpen, die op het Congres zullen worden behandeld, zijn reeds aangegeven in het algemeen verspreid Programma, waarvan hier een verkort overzicht volgt, met aanwijzing van de verschillende sprekers:

Maandag 3 Juli a.s. des avonds ten 6 ure in de groote zaal van den Schouwburg te Soerabaja:

Algemeen overzicht van de vezelstoffen. Causerie van den heer E. de Kruijff, afdeelingschef te Buitenzorg.

Dinsdag 4 Juli a.s. des morgens ten 8 ure in de vergaderzaal van het tentoonstellingsgebouw (Missigitplein):

Cultuur en bereiding der Agave-vezels. Inleiders de heeren Ch. Ackermann, Karang Geneng, H. M. Middelbeek, Mento Toelakan en E. de Kruijff, Buitenzorg.

Dinsdag 4 Juli a.s. des avonds ten 6½ ure in de vergaderzaal:

Besprekingen over de vlechtindustrie der poeroenmendoeng en pandanvezels, mededeelingen van de heeren J. W. Folkerts van Djember en J. H. Johan, Karang Anjar.

Woensdag 5 Juli a.s. des morgens ten 8 ure in de vergaderzaal:

Cultuur en bereiding van Manila-hennep. Inleiders de h.h. G. G. Schriecke, Djember (schriftelijk) en E. de Kruyff, Buitenzorg.

Cultuur en bereiding van Hibiscus cannanibus. Inleiders de h.h. W. A. Zegers Rijser, Modjokerto en E. de Kruyff, Buitenzorg.

Woensdag 5 Juli, des avonds ten 6½ uur in de vergaderzaal:

Bespreking over Rami en aanverwante vezels. Inleider de heer H. C. Bluntschli, Siak.

Donderdag 6 Juli a.s. des morgens ten 8 ure in de Vergaderzaal:

Cultuur en bereiding van kapok. Inleiders de heeren G. F. J. Bley, Selokaton, W. de Cocq Buning, Semarang, Ch. Mac Gillavry, Oengarang, Dr. Th. Wurth, Malang.

Cultuur, bereiding en handel van katoen in Ned.-Indië. Inleiders de heeren Dr. J. van Breda de Haan, Buitenzorg, Pangeran Adipati Ario Hadiningrat, Demak, en D. J. G. van Setten, Moeara Enim.

Donderdag 6 Juli a.s. des avonds ten 6½ ure in de vergaderzaal:

Cultuur en bereiding van ananasvezel, mededeelingen van den heer E. de Kruijff, Buitenzorg.

Bereiding en verwerking van cocos-vezel in Ned.-Indië, mededeelingen van de heeren Prof. Dr. G. van Iterson Jr., Delft, Raden Toemenggoeng Ario Tirtokoesoemo, Karanganjar, J. E. Folkerts, Ban-

FEUILLETON.

Gebatikte Kains.

Door den Mantri te Poerbolinggo verteld en op schrift gebracht door Mas Djojosoegvignjo, hoofd der Inl. School te Poerbolinggo.

Hier, in de afdeeling Poerbolinggo, ziet men veel gebatikte kains dragen, zoowel echte als gestempelde (tjapan). De laatste worden uit andere plaatsen ingevoerd, daar het stempelen van kains hier niet bestaat.

Wanneer men batikken wil, heeft men hiervoor het volgende noodig: wit katoen, bijenwas, pennen (tjanting), een pan om de was in te smelten, een aarden dan wel ijzeren komfoortje, waarin houtskool gebrand kan worden, houtskool en een bamboe- of houten rekje om het katoen op te hangen.

I. Er zijn twee soorten van pennen, te weten:
1e. pennen met één wasuitloopbuisje.
2e. pennen met twee wasuitloopbuisjes.

Van pennen met één wasuitloopbuisje zijn er vier soorten, n.l.:

1e. pennen met een zeer klein buisje, dienende voor fijn batiksel.

2e. die, met iets grooter buisje dan No. 1, dienende om de grenzen te trekken.

3e. die, met een eenigszins wijder buisje dan No. 2, bruikbaar voor het opvullen van grootere oppervlakten.

4e. die, met een nagenoeg even groot buisje als No. 3 en die alleen gebruikt worden voor het invullen na de blauwverving.

Voormelde pennen zijn alle van rood koper vervaardigd, zéér dun uitgeslagen tot een bakje zoo groot als een vingertop, waaraan één of meer tuitjes gesoldeerd zijn.

II. Een was-pan (wadjan) heeft denzelfden vorm als welke voor het koken van sambals (bijgerechten voor de rijsttafel) worden gebruikt, en is meestal gemaakt van ijzer of anders van hard gebakken klei. Deze pan nu heeft een ronden rand en een diameter van ongeveer 2 dM.

III. Het komfoortje dient om de was bij 't batikken in de pan gestadig heet en dus vloeibaar te maken. Het is gewoonlijk van klei of van steen gemaakt, met een plaat in het midden om houtskool op te leggen, en van gaatjes voorzien, waardoor men het vuur kipassen (waaien) kan met een gewoonlijk van geslepen bamboe gevlochten waaier.

IV. De standaard, waarvan boven sprake was, is van bamboe of van hout gemaakt en heeft een hoogte van circa 1 M. en een lengte van pl.m. 1¾ M. Bovenaan zijn twee cylindervormige latten, elk met een diameter van pl.m. 2 cM. Die latten liggen evenwijdig — ongeveer 2 dM. van elkaar — en

doeng, G. Ligtermoet en Zoon, Rotterdam (schriftelijk).

Vrijdag 7 Juli a.s. des morgens ten 8 ure in de vergaderzaal:

Vezelmachinerieën. Voordracht van den heer G. J. Hupkes, Soerabaja, met demonstratie der machinerieën.

Zaterdag 8 Juli a.s. des morgens ten 8 ure in de Schouwburgzaal:

Conclusiën in betrekking tot de rentabiliteit in Ned.-Indië van de op het congres behandelde cultures en industrieën.

De verschillende causerieën, voordrachten en besprekingen, hierboven aangegeven, zullen steeds gepaard gaan met de noodige demonstratiën in betrekking tot de cultuur, bereiding en techniek der vezelstoffen.

Bovendien zal de heer G. Havik, Buitenzorg, demonstreeren de ingezonden apparaten van de fa's Louis Schopper, Leipzig, en C. Reichert, Weenen, voor de berekening der breukbelasting en elasticiteit der vezels, de microscopie, enz.

De heer S. G. Heijmering zal aantoonen de waarde van de verschillende vezelstoffen en de technische bruikbaarheid van de afval uit de vezelfabrieken voor papierbereiding.

Ongetwijfeld zullen de h.h. Prof. Lijster H. Deweij, Washington, M. M. Saleebij, Manila, Prof. Dr. G. van Iterson, Delft, Dr. F. Bruck, Duitschland, en andere uit het buitenland komende vezelexperts, belangrijke mededeelingen doen.

Palembang. Een correspondent schrijft aan het Soer. Hand.:

Palembang, het Venetië „van Indië", aardige stad van watermenschen: huizen op palen boven het water, drijvende huizen met kettingen vastgelegd, woonschepen, waroengs in afgekeerde prauwen, limonaden ijs-mannetje in slank schuitje levende, kano's met teboe en pisang goreng als waterjuffers schietend tusschen al het groote en kleine gescheep, dat er drijft en pagaait en roeit, hekwield en stoomt en motort.

De groote veelarmige Moesi leidt den weg tot in de harten der bosschen en maakt het den Sumatraan makkelijk te komen, waar djeloetoeng, ficus en rottan te wachten staan. Ontzaglijk zijn de hoeveelheden boschproducten, die dagelijks de rivier afzakken. Deze onuitputtelijke bosschen maken den Palembanger rijk: met djeloetoengtappen — althans op zijn manier, de doodelijke spiraalmethode tot 13 meter hoog — kan hij *f* 2.50 per dag verdienen, d. i. 25 katti à 10 cent. De bescherming, die men de djeloetoeng wil geven staat hem heel niet aan, dat zou voor hem gelijk staan met 4 katti per dag en dan tapt hij maar liever niet. Hij weet echter best, dat men hem toch niet controleeren kan. De djeloetoengboomen staan bij voorkeur in de moerassen, waar men tot de borst ingaat en ontsnappen praktisch aan kontrole.

Palembang trekt ook meer en meer de aandacht van het Europeesch kapitaal en gaat ongetwijfeld een periode van ontwikkeling en bloei tegemoet.

Resident van Batavia. Uit Soekaboemie werd aan het Bat. Nieuwsblad gemeld, dat de heer C. C. M. Henny, ass.-resident van die afdeeling, tot resident van Batavia zal benoemd worden.

Inlanders in zelfstandige betrekkingen. — Het artikel van den heer R. Boele in de Indische Gids over „de Voorgenomen reorganisatie van het Binnenlandsch Bestuur" —, door ons met instemming opgenomen in ons blad van Vrijdag 2 Juni, zoo meldt het Nieuws v. d. Dag v. N.-I., begint Indië zoo een beetje in twee kampen te verdeelen.

Aan de eene zijde degenen, die op grond van jarenlange ervaring met den heer Boele het verleenen van zelfstandigheid aan Inlanders als besturende ambtenaren uit den booze achten; aan den anderen kant de lieden, die van de meening zijn: laat ons het althans probeeren; wie weet of het niet goed gaat. Laten wij het maar wagen! zegt o. a. De Javabode:

„Uitgaande van het beginsel, dat bij het regeeren eener kolonie durf den voorrang moet hebben, scharen wij ons aan de zijde van hen, die vertrouwen wenschen te schenken, en overtuigd zijn, dat dit vertrouwen zal worden beloond.

Van de zijde der tegenstanders van de Regeeringsvoorstellen verleenen wij hier een plaats aan hetgeen de heer Van Geuns in het Soer. Hblad over de zaak zegt. Die is van meening, dat wij er ons op moeten voorbereiden, onder het stralende licht van prof. Snouck Hurgronje's wijsheid, deze koloniën geleidelijk naar den kelder te zien helpen.

„Genoemde hoogleeraar is een zeer knap man — erkent de heer Van Geuns — hij is geëerd door de heele wereld, en waar het geldt theologische strijdvragen betreffende den Islam op te lossen, de aangewezen deskundige. Maar ik acht het gevaarlijk hem invloed te geven op de praktische politiek. Prof. Treub kon op het gebied van den landbouw niets doeltreffends tot stand brengen; prof. Snouck Hurgronje kan dat niet op het gebied der praktische staatkunde.

Neem vijftig van de uitnemendste bestuursambtenaren die wij hier te lande bezitten; vraag dezen practici wat zij van een eenigszins zelfstandige positie van Inlanders bij het B.B. verwachten, en zij zullen eenparig antwoorden: Niets.

Het is een quaestie van moraliteit.

Aan het intellect ontbreekt het den Inlander geenszins; maar zijn moraliteit is onvoldoende ontwikkeld. Ik waag de stelling, dat voor een goed bestuur moraliteit een nog dringender eisch is dan intellect. De Oosterling nu voelt anders dan de Westerling; het edele plichtsbesef, de drang om het recht te doen zegevieren, de vergevensgezindheid, de sympathie met de verdrukten en de armen in de maatschappij — zij zijn alle Westersche gevoelens, die in de tropen schaars worden gevonden.

Hierbij komen geheel andere opvattingen ten aanzien van wat geoorloofd is en wat niet. In de Inlandsche gemeenschap, waar altijd onderdrukking en afpersing zijn voorgekomen, vindt men die handelingen uiteraard niet zoo erg als in een maatschappij waar de staatsburger zich niet in het minst in zijn rechten laat verkorten.

Bovendien is de tropenbewoner over het geheel zoo zwak van karakter, dat hij tegen verleiding door middel van geld of gunsten maar al te vaak niet bestand is.

Hij is — ziedaar de quintessence der ervaring van duizenden — alleen bruikbaar, als hij een paar Westersche oogen op zich gericht weet.

Nu kan men het wenden en keeren zooveel men wil; zijn illusies zoo hoog opschroeven, als men „Het is mijn vaste overtuiging — zegt de heer

dienen om bij het batikken het katoen aan op te hangen.

De gebatikte kains worden verdeeld in drie soorten:

1e. lange en breede kains, genaamd bebed of tapih (benkleed of rok).

2e. lange, doch smalle kains, genaamd: kemben of slendang (borstkleed en shawls).

3e. hoofddoeken, vierkante stukken tot hoofdbedekking.

Het onderscheid tusschen bebed en tapih is, dat de eerste alleén door mannen, de laatste slechts door vrouwen gedragen wordt.

Het katoen voor het batikken wordt hier in den regel in de Chineesche tokos gekocht. Gegoeden koopen 't dikwijls bij geheele rollen, doch wordt het gewoonlijk bij katjoes gekocht, daar men bij het maken van kains de katjoe (vierkante) maten bezigt.

Het van de toko verkregen katoen is te stijf en te glad om er op te kunnen batikken. De was zou er afloopen.

Om de poriën in het katoen wat grooter te maken, opdat het later bij het blauwverven de goede, meest gewilde kleur zou kunnen aannemen, dient het katoen eerst met katjangolie gewasschen te worden. Het is wenschelijk daarbij de verhouding niet uit het oog te verliezen. Men stelle voor, dat men voor een rol katoen van 16 yard 1 flesch (of pl.m. 1 Liter) katjang-olie noodig heeft.

Een rol katoen van 16 yard bestaat gewoonlijk uit 13 katjoes, en hiervoor kunnen 3 kains, 3 hoofddoeken en 2 kembens (borstkleeden) gemaakt worden.

Wenscht men geen kembens te hebben, dan verkrijgt men nog een kain, daar toch de lengte van een kemben gelijk is aan die van een kain, terwijl de breedte de helft daarvan is.

Nadat het katoen, zooals boven werd aangegeven, in stukken gescheurd of geknipt is, worden deze goed gewasschen tot de stijfsel geheel verdwijnt.

Men doet de katjang-olie in een koperen pot, legt er de gewasschen stukken, nadat ze opgedroogd zijn, in en wrijft ze terdege. Men perst ze daarna goed uit. Zoodra ze droog zijn, herhaalt men dezelfde bewerking tot pl.m. 20 malen toe.

Daarna moet de olie weder uit het katoen verwijderd worden. Om dit gedaan te krijgen, wascht men het met kokend londa-water, waarna het weer gedroogd wordt.

Londa-aschwater verkrijgt men door het weeken van verbrande padisteelen. Men stijft voorts de stukken katoen met zeer dunne stijfsel, bestaande uit met water gemengde rijstebrij.

Na uitpersing en droging worden ze gestreken of nog beter gestampt, op een stuk hout (kemplongan) met een houten hamer.

(Wordt vervolgd.)

Van Geuns ten slotte — dat het Europeesch bestuurspersoneel in deze koloniën niet moet worden ingekrompen, maar uitgebreid!

Zijn de bureauheeren blind? De werkzaamheden onzer bestuursambtenaren nemen, door de steeds groeiende staatsbemoeienis, met den dag toe; zij kunnen den arbeid nauwelijks baas blijven. En men zou hun aantal inkrimpen en een gedeelte hunner vervangen door Inlanders?"

De erkenning van buitenechtelijke kinderen. — Naar aanleiding van het jongste Verslag der stichting-Van der Steur, merkt het N i e u w s v. d. D. v. N.-I. op:

Een der belangrijkste gedeelten hiervan is wel dat, waar wordt gesproken van de kringen waaruit de verlaten kinderen welke in het gesticht worden verpleegd, in den regel afkomstig zijn.

„Ik kan niet anders dan mijn verwondering uitdrukken" — zegt de heer Van der Steur — „dat de Wetgever geene bepalingen maakt om de roekelooze, godvergeten schepsels te straffen, die hunne kinderen prijs geven aan het noodlot en die het niets schijnt te kunnen schelen of hunne kinderen omkomen en opgroeien tot allerlei gespuis."

Als middel om in dien inderdaad schandelijken toestand verbetering te brengen, wenscht de heer v. d. Steur het volgende:

1. Het concubinaat in de kazerne moet verboden worden; niet plotseling, maar langs lijnen van geleidelijkheid. Maar het moet verdwijnen, van al de Europeesche en Amboneesche compagnieën, omdat de beide categoriën van menschen Christenen heeten.

2. De erkenning van kinderen buiten huwelijk geboren, moet plaats hebben binnen denzelfden tijd als de aangifte plaats heeft van de geboorte van kinderen uit het huwelijk geboren, en eveneens bij den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, in wiens ressort de geboorte plaats had. Ook dit langs lijnen van geleidelijkheid, met een grenstermijn van bijvoorbeeld een jaar om tot heden gepleegde verzuimen te herstellen.

Nu moet moeder en kind mede komen en dat maakt het lastig direct na de geboorte, maar men zou kunnen stellen binnen een maand na de geboorte. Er moet aangestuurd worden op het verdwijnen van dat geheele stelsel. Het huwelijk moet in eere hersteld worden.

3. Het erkennen van kinderen door een- en denzelfden man, maar geboren uit verschillende vrouwen moest niet geoorloofd zijn.

4. Kinderen, erkende of gewettigde, of uit het huwelijk geboren, behooren door de ouders verzorgd te worden en zijn deze hierin nalatig, door moedwillige verlating, dan wordt de opvoeding dier kinderen gelast door den Wetgever en daartoe door den Staat beslag gelegd op een deel der inkomsten van den vader, als deze een inkomen geniet uit de Staatskas.

5. Kinderen, waarvan de vader komt te overlijden en de moeder geen middel van bestaan heeft, moesten onmiddellijk onder voogdij gebracht van een R.-K. of een Prot. gesticht, met welke de Staat een contract moest maken."

Op die wijze verwacht de heer Van der Steur beperking te krijgen van het getal der ongelukkige verwaarloosde kinderen. Op die wijze zal het hem dan ook wellicht gelukken, te blijven binnen de perken, hem door de Regeering gesteld, wat betrift de aanvrage om subsidie. Thans is dat niet mogelijk.

Van de 500 kinderen, welke op 31 December 1910 in het gesticht werden verpleegd, waren er 309 opgenomen wegens overlijden van de ouders, 116 welke door de vaders of moeders verlaten waren, 8 waarvan de vaders of moeders in de gevangenis zaten, 4 waarvan de vaders of moeders krankzinnig zijn; 54 waarvan de ouders nog leven maar blind zijn, of verlamd, of ziek, of idioot of verarmd; 7 werden opgenomen, welke bij vonnis geplaatst werden en 2 welke gevonden zijn.

Het subsidie, hetwelk den heer Van der Steur wordt verleend, is echter gebasseerd op de berekening dat het Gouvernement twee-derde zou dragen en de particuliere liefdadigheid één-derde, op niet meer dan 350 kinderen, elk kostende *f* 120 p. jaar.

Herhaalde malen heeft hij pogingen in het werk gesteld om meer subsidie te krijgen, edoch het is altijd: nul op het rekest! Wel komen er steeds vermaningen dat hij niet meer kinderen mag nemen dan een bepaald aantal.

Terecht vraagt de heer Van der Steur, wat hij dan wel had moeten doen met de 150 kinderen die hij nu „te veel" verpleegt! Had hij dan de weezen moeten afwijzen? Of de door vader en moeder verlatenen?

Inderdaad, zoo lang de overheid er niet toe overgaat het aantal kinderen, dat vroeger of later bij den heer Van der Steur terecht m o e t komen, te beperken, rust op haar de taak, hetzij hem, hetzij een ander gesticht, financiëel te steunen wat betreft de verpleging dier ongelukkigen. Dat is een onafwijsbare plicht, meent bovengenoemd blad.

WEST-INDIË.

SURINAME.

In haar nummer van 8 Juli — ochtenblad A — brengt de N. R. Ct. het slot van den brief van haar Surinaamschen correspondent, handelende over „het gele gevaar in Suriname."

„In Suriname — aldus de briefschrijver — wordt scherp onderscheid gemaakt tusschen twee soorten van Chineesche handelaars. Het meerendeel van de eene soort wordt gevormd door de Chineezen — mitsgaders hunne nakomelingen — die tusschen 1853 en 1872 hierheen geëmigreerd zijn, en aanvankelijk op de toenmalige suikerplantages werden te werk gesteld. Na afloop van hunne werkovereenkomst hebben zij zich metterwoon hier gevestigd, zij staan als kalme, eerzame burgers aangeschreven, zich geheel aanpassend aan de Surinaamsche zeden en gewoonten, en als het ware een homogeen geheel vormend met de overige bevolking. Zij dragen geen staarten meer: hun staarten zijn ten offer gevallen aan „'s lands wijs"; de Chinees, die hier eenige aanspraak op beschaving maken wil, doet afstand van het geliefde hoofdsieraad; een enkele, die er bijzonder aan gehecht is, (in figuurlijken zin, natuurlijk!) doet buiten de binnenkamer de vlecht toch schuil gaan onder den bol van zijn hoofddeksel.

Tot de tweede soort Chineesche kleinhandelaars behooren de ongewenschte, antipathieke trekvogels, — waartoe, helaas, het grootste deel behoort van de Chineezen, die in de laatste jaren hier gekomen zijn; dat zijn zij, die als gieren hier neerstrijken, dadelijk in den handel een bestaantje vinden, en, dank zij hun verregaande soberheid, die aan schraapzucht grenst, spoedig wat geld ter zijde kunnen leggen. Deze spaarpenningen worden bij honderdtallen naar hun vaderland overgezonden, en niet zoodra heeft „John" eenige duizenden guldens bij elkaar, of hij keert Suriname den rug toe, om in China (met zijn lagere levenseischen) te gaan teren op het kapitaaltje, waarvoor onze kolonie bloedt. Dit systeem van den Chinees toont een treffende overeenkomst met de handelwijze van een klein huisdiertje. Merkwaardigerwijze heet hier een soort vloo, in den volksmond „Chinees"! Nu zou ik niet durven uitmaken, of het bovengenoemde overeenkomst in taktiek is, die aan dezen volksnaam het aanzijn gaf, dan wel of de naam een verkorting is van „Chineesche vloo." Me dunkt, het een is al even weinig vleiend voor den Chinees als het ander!

Wij hebben dus hier met wezens te doen, die zich als een vloo gedragen of, wilt ge, als een woekerplant, die een onevenredig deel van de sappen van den moederstruik — ons maatschappijtje — naar zich toetrekt en opslorpt, zonder iets noemenswaards er voor in de plaats terug te geven. Want bij de sobere, ja, vrekkige, leefwijze der Chineezen behoeft het wel geen betoog, dat de samenleving bedroevend weinig aan deze lieden heeft. Het lijkt me dan ook van overwegend belang voor onze kolonie deze parasieten tijdig te verwijderen; nog onlangs zijn er weder een 65-tal spruiten aan ontbot, in de gedaante van evenveel nieuwe immigranten."

Naar de meening van den correspondent zou de eisch van „show money" bij de toelating van landverhuizers den stroom tot staan brengen.

Naar d e W e s t van 16 Juni mededeelt, heeft de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Paramaribo aan den Gouverneur advies uitgebracht in zake het Chineezen-vraagstuk.

De Kamer heeft de overtuiging, dat het niet mogelijk is, en dat het niet aangaat, tegen een bepaald volk of tegen een groep van volkeren (Aziaten), speciale wetten te maken, om ze te beletten de kolonie binnen te komen of zich in den handel te vestigen.

Ten einde een vollediger inzicht in de kwestie te verkrijgen, heeft de Kamer zich tot de Kamers van Koophandel in Demerara, Barbados, Trinidad en Curaçao gewend, met verzoek om inlichtingen, betreffende de immigratie van Chineezen in deze koloniën.

Uit de verkregen antwoorden blijkt, dat op geen dezer plaatsen maatregelen tegen de immigratie van Chineezen genomen worden. Op Barbados zijn er geen, op Curaçao slechts enkelen. Op Trinidad ondervindt men geen overlast van de Chineesche immigratie en over 't algemeen staat de Chinees goed aangeschreven.

Opmerkelijk is vooral het schrijven der Kamer van Koophandel in Demerara, waar de toestanden in dit opzicht nog het meest overeenkomen met de toestanden in Suriname. Ook naar Demerara immigreeren voortdurend Chineezen, welke zich allen in

den handel vestigen, niettegenstaande er reeds een ruim voldoend aantal kleine Chineezen-winkels bestaat. De kwestie is daar echter niet serieus, daar de inboorlingen dier kolonie geen goede winkeliers zijn en zich niet in den handel vestigen. De meeste kleine winkels behooren aan Portugeezen, Chineezen en Britsch-Indiërs.

In Demerara heeft zich blijkbaar reeds een proces voltrokken, dat zich in Suriname eerst gedurende de laatste jaren afspeelt. Zonder te zeggen, dat er geen goede winkeliers onder de Surinamers gevonden worden, is de creool toch als geheel op het gebied van den kleinhandel beslist de mindere van den Chinees, die dat over de geheele wereld bij uitnemendheid is, en het kan hem bezwaarlijk aangerekend worden, dat hij zuinig, spaarzaam en werkzaam is. Als hij alleen om deze redenen het van anderen afwint, kan men hem moeilijk beletselen in den weg leggen, in tegendeel, anderen kan hij tot voorbeeld strekken.

Resumeerende geeft de Kamer als haar oordeel te kennen:

„dat het niet aan te bevelen is, de immigratie van Chineezen te breidelen, noch dezen te beletten, handel te drijven;

„dat tegen de concurrentie van Chineezen niets gedaan kan worden, indien zij het alleen door hunne goede eigenschappen van anderen afwinnen;

„dat echter zeer streng dient gewaakt te worden tegen alle oneerlijke concurrentie en praktijken."

***

In verband met de onderhandelingen, die gevoerd worden omtrent de overneming der koloniale vaartuigen door den K. W.-Ind. Maildienst, geeft de West van 13 Juni in overweging om de barkassen en motorbooten voor den huishoudelijken dienst in eigen beheer te houden. „Die dienst", redeneert de West, „levert natuurlijk een zuivere schadepost op. Wordt de K. W.-I. M. ook daarmede belast, dan heeft men den schadepost plus de winst, die natuurlijk de K. W.-I. M. zich ook voor dezen dienst zal verzekeren. Waarbij komt, dat men bij eigen beheer den dienst elk oogenblik kan regelen en wijzigen zoo men verkiest, terwijl in het andere geval steeds rekening moet worden gehouden met het contract, dat men heeft.

Het nemen in eigen beheer van deze vaartuigen behoeft geen moeilijkheden op te leveren. Zij kunnen — voor zoover in de stad aanwezig — worden ondergebracht op het emplacement Beekhuizen, en voor onderhoud enz. onder het technisch beheer worden gesteld van den dienst der koloniale spoorwegen. Personeel-uitbreiding zou daarvoor niet noodig zijn. Zoo bespaart men zich geld, en waarschijnlijk een bron van moeilijkheden."

In het belang van den dienst is het te hopen, dat de regeering dezen goeden raad zal opvolgen.

***

In hetzelfde nummer deelt de West mede, dat de cacaoproductie van het loopende jaar ongeveer gelijken tred houdt met die van het vorige jaar. De uitvoer bedroeg:

In Mei 1911 313.016 K.G.; in Mei 1910 336.029 K.G.; Januari-Mei 1911 746.062 K.G.; Januari-Mei 1910 696.734 K.G.

Hoewel tot eind Mei de cijfers in 't voordeel zijn van het loopend jaar, is nu reeds te voorzien, dat dit voordeel in de volgende maanden weder verloren zal gaan. In het beste geval denkt men, dat de productie aan 't eind van het jaar gelijk zal zijn aan die van verleden jaar.

***

Op 13 Juni hield de Vereeniging voor den grooten landbouw te Paramaribo eene vergadering, die bijgewoond werd door de leden der Suriname-commissie.

Aan het eind der vergadering vroeg Dr. D. Bos het woord.

Mede namens de andere heeren der commissie betuigde spreker dank voor de uitnoodiging tot het bijwonen dezer bijeenkomst. Het was der commissie aangenaam nog eens de besprekingen der planters te mogen hooren. Zij zal daarmede haar nut doen, evenals met de gesprekken, reeds gehouden met gezagvoerders van plantages.

Op de vraag, die hedenavond in de vergadering tot de commissie is gericht, moet zij het antwoord schuldig blijven. De commissie is gekomen om te onderzoeken, te vragen en te zien, maar heeft zich op het standpunt gesteld, niet in discussies te treden. Daarom gaat spreker ook niet in op hetgeen de Voorzitter opmerkte omtrent de commissie Cremer-Went c.s. en de Commissie v. Rapporteurs uit de Tweede Kamer, van welke laatste commissie spreker de eer had lid te zijn.

Spreker eindigt met namens de commissie van harte den wensch uit te spreken, dat het zal gelukken de middelen te vinden, om den landbouw, dien grooten, breeden grondslag van volkswelvaart, tot blijvenden bloei te brengen."

Daverend applaus! teekent de West van 16 Juni daarbij aan.

***

Sedert 1 Januari 1906 geeft het Surinaamsch Onderwijzersgenootschap een blaadje uit, Het Onderwijs genaamd, dat eerst om de maand, later om de veertien dagen verscheen.

Blijkens mededeeling van de redactie zal de uitgave worden gestaakt wegens gebrek aan medewerking van de zijde der onderwijzers.

***

De gedelegeerde leden der Staatscommissie voor de economische toestanden in Suriname, die in de kolonie zelf een onderzoek ingesteld hebben, worden 9 Augustus a.s. hier te lande terug verwacht.

Inmiddels zal de nieuwbenoemde Gouverneur der Kolonie, baron Van Asbeck, die thans nog buitenslands is, alhier zijn teruggekeerd, ten einde met de commissie eenige besprekingen te houden, alvorens naar de kolonie scheep te gaan.

***

Door het Departement van Koloniën is — naar de dagbladen vernemen — aan belanghebbenden bij de Surinaamsche bacovencultuur medegedeeld, dat van de „United Fruit Company" telegraphisch bericht ontvangen is, dat zij zal voortgaan met het opkoopen van de in de kolonie gewonnen bacoven, zonder evenwel financieelen steun aan de planters te verleenen.

Hiermede wordt dus bevestigd het telegram aan de N. R. Ct. van 21 Juni, overgenomen in No. 26 van dit Weekblad.

***

Naar men verneemt heeft dezer dagen een wetsontwerp het departement van koloniën verlaten, houdende voorzieningen in zake de uitstaande vorderingen der kolonie Suriname op de ondernemingen aldaar, waaraan tot het drijven van de bacovencultuur voor uitvoer voorschotten uit 's lands kas zijn verleend.

WAT DE INLANDER ZEGT.

De tegenwoordige Consul-Generaal van Turkije te Batavia. — Volgens een mededeeling, voorkomende in de **Oetoesan Malaijoe** van 4 Mei 1911, No. 36, is Rifaät Beij, Consul-Generaal van Turkije te New-York, als zoodanig overgeplaatst naar Batavia, ter vervanging van zijn voorganger, die, volgens de loopende geruchten, het dáár niet al te best kon vinden met zijne landgenooten en met de van Hadramaut afkomstige Arabieren. Ook scheen hij niet genegen de van Constantinopel gegeven bevelen zoo maar dadelijk op te volgen.

Tijdens de Regeering van Sultan Abdul Hamid zou, volgens bovengenoemd blad, ook wel panislamitische politiek gevoerd zijn, doch dit geschiedde toen met meer zorg en op beschaafder manier dan thans, nu men meer op grove wijze recht op zijn doel afgaat.

In den persoon van Rifaät Beij, een oud-lid van de Jong-Turksche partij, ziet men een element, dat de beginselen dier partij met meer ijver en beter in toepassing zal brengen dan zijn voorganger. Het blijft echter voor elken Turkschen Consul, welke politieke richting hij ook moge zijn toegedaan, een moeielijke taak om op correcte wijze aan de door de Regeering te Constantinopel gegeven bevelen te voldoen, hoofdzakelijk, omdat de Hadramautsche Arabieren te Batavia al even behoudend zijn als de Arabieren van Yemen, die wel aaneensluiting van alle Mohamedanen voorstaan, maar geen leiding willen ontvangen van den Khalif te Constantinopel.

Dat streven van de Arabieren naar eigen leiding zit dus elken Turkschen Consul dwars in den weg en zal voor velen nog een struikelblok zijn om te Batavia te voldoen, meent het blad.

Een Hollandsch-Maleisch Zakwoordenboekje. — Door de Redactie van het Weekblad „Hollandsch zonder Onderwijzer" te Tegal is een Hollandsch-Maleisch zakwoordenboekje uitgegeven, waarin de uitspraak, de klemtoon, de vervoeging, enz. enz., duidelijker wordt aangegeven dan in de bestaande Hollandsch-Maleische woordenboeken het geval is. In 't bizonder wordt de aandacht gevestigd op die dingen, welke voor Inlanders het moeielijkst zijn in de Nederlandsche taal te leeren.

De prijs van *f* 1.50 per exemplaar is zoo laag mogelijk gesteld, ten einde ieder in de gelegenheid te stellen, zich het werkje aan te schaffen.

Volgens de **Taman Pengadjar** van dit jaar No. 8, waaraan wij dit bericht ontleenen, is het boekje verkrijgbaar bij den heer A l b. H. K r o e s, onderwijzer te Tegal, en zal het zeker voldoen, vooral voor hen, die reeds een weinig de Nederlandsche taal verstaan.

De IIde klas school te Marabahan (Residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo). A h m a d D a h r i I van Marabahan klaagt in de **Taman Pengadjar** van dit jaar no. VIII over den minder gunstigen toestand, waarin tegenwoordig het onderwijs op de gouvernements IIde klas school te Marabahan verkeert.

Reeds van het begin der oprichting af was trouwens het schoolbezoek daar aan schommelingen onderhevig.

Wel zonden en zenden de ouders in het begin van een cursus hunne kinderen ter schole, maar na 4 of 5 maanden het onderwijs genoten te hebben, zag en ziet men ze nog altijd geleidelijk de school weder verlaten om hunne ouders te volgen op de handelsreizen naar Centraal-Borneo.

De Inlanders van Marabahan zijn nu eenmaal zwervers en offeren het onderwijs hunner kinderen aan die gewoonte op.

Daarbij komt nog den eigenaardigen gedachtengang der ouders: zij vinden n.l. dat zoo hunne kinderen een weinig met Nederlandsche en Arabische letterteekens bekend zijn en eenigszins kunnen rekenen, de verkregen ontwikkeling al bijzonder mooi is en meenen dan, dat die kinderen, evenals zij zelven zonder verder onderwijs door middel van den handel er ook wel zullen komen.

Door een en ander wordt het feit verklaard, waarom zoo weinig Marabahanners zich aanmelden voor het vervullen van staatsbetrekkingen. Niet alleen, dat zij zich niet de minste moeite willen geven om onderwijzer, schrijver of vaccinateur te worden, noch om geplaatst te worden bij de opiumregie en het zoutdebiet, maar zelfs een bestuursfunctie kan hen niet bekoren, en dit alleen omdat zij nu eenmaal gewoon zijn op handel uit te gaan in het binnenland, waar zij zich in hun vaartuig los van alle banden en vrij van eenige bestuurscontrôle, gelukkig voelen. Nu zijn er wel enkele jongelieden, die de levenstaak schijnbaar iets ernstiger opvatten en het onderwijs soms tot in de IVde klasse volgen, maar de meesten hunner worden dan hiertoe toch nog eenigszins gedwongen. Bij hen zijn dikwijls luiheid en onverschilligheid groote gebreken, waardoor het gegeven onderricht niet tot zijn recht komt.

Onder die omstandigheden heeft het Inlandsch onderwijzend personeel op de school te Marabahan waarlijk geen gemakkelijke taak. Aldus merkt het blad op.

Die onderwijzers weten vooruit, dat het uitgestrooide zaad toch geen wortel zal schieten en dat al de moeite, welke zij zich geven in het belang van de ontwikkeling der kinderen, niet wordt beloond.

Ook is hunne positie tegenover de Inspecteurs dikwijls zeer moeilijk. Deze stellen hooge eischen aan het onderwijzend personeel en schrijven de geringe uitkomsten van het onderwijs gewoonlijk aan de gebrekkige geschiktheid van het personeel toe, zonder rekening te houden met de eigenaardige toestanden der Marabahansche maatschappij.

De Inlandsche onderwijzers zijn elders dan ook veel beter af dan hunne ambtgenooten te Marabahan, die, wegens de duurte der levensmiddelen, de grootste moeite hebben om met hunne bezoldigingen van *f* 12, *f* 20 en *f* 35 's maands met hun gezin rond te komen. Zoo besluit schrijver.

De Inlandsche pers over de Mekka-circulaire. — De circulaire vanwege den Gouverneur-Generaal, waarin de bedevaartgangers gewaarschuwd worden tegen de ziektegevaren van den gang naar Mekka en zij gewezen worden op de verscherpte quarantaine-maatregelen, is ook in de Inlandsche pers vrij goed ontvangen, deelt de L o c., die zich de moeite gaf om de verschillende persuitingen te verzamelen en te vertalen, mede.

De S i n a r D j a w a schreef o.a.:

„Hieruit blijkt duidelijk, hoezeer het Gouvernement onze gezondheid behartigt, want naar mijn inzien is het waaghalzerij, in deze tijden de reis naar die landen te aanvaarden. Men vatte deze order niet verkeerd op! Het Gouvern. verbiedt ons niet naar Mekka te gaan, doch het is beter en verstandiger af te wachten, tot de epidemie geluwd is.

„De Inlandsche ambtenaren zullen deze order reeds in de handen hebben gehad; het is mijn hartewensch, dat ze de bedoeling aan hen, die naar Mekka willen gaan, duidelijk maken, juist omdat ze ingrijpt in het godsdienstig leven.

„Vergis ik me niet, dan zouden er meer dan vijftig personen van Semarang alleen dit jaar ter bedevaart gaan; kende ik hun adressen, dan zou ik zeker niet nalaten hen persoonlijk aan huis te ontmoeten, om hen van die reis af te houden."

De Djawa-Tengah verzoekt met nadruk de Inlanders, zich de circulaire ter harte te nemen.

„De Regeering — schrijft zij — wil het den Mohamedanen, die hun godsdienstige plichten willen waarnemen, allerminst lastig maken, maar daar op het oogenblik zoowel op Java als elders de pest en de cholera heerschen, waarvan degenen, die besmet zijn, het gevaar ook voor de omgeving reeds kennen, voelt zij het als haar plicht, het land en volk te behoeden tegen die gevaren. Zij heeft allerlei verordeningen uitgevaardigd om die gevaren tegen te gaan, welke verordeningen natuurlijk last veroorzaken aan het heen- en terugkeeren van de hadjis.

„In hun eigen belang geven wij hun in overweging, om, zoolang die ziekten nog heerschen, voorloopig niet te gaan.

„Het bedevaart doen is wel een vervolllediging van den Islam, maar die vervollediging is niet verplicht, d. w. z., dat ze het moeten doen: ze kunnen het alleen doen, wanneer er geen bezwaren bestaan. En omdat nu hier en elders die ziekten nog heerschen, zou het hun niet schaden, hun plan om in dit jaar nog naar Mekka te gaan, uit te stellen tot het volgend jaar, als de ziekten reeds voorbij zullen zijn.

„Ook aan het publiek in 't algemeen raden we, met het oog op de heerschende cholera en pest, dat het zich aan de verschillende verordeningen daartegen zal onderwerpen, daar deze verordeningen slechts het heil van het volk ten doel hebben."

De Warna Warta is minder tevreden. Het blad schrijft:

„Daar dit jaar het hadji-akbar-jaar is, gaan er zeer veel menschen uit Java naar Mekka.

„Volgens het geloof moet elke Windoe — 12 jaar de hadji-akbar gehouden worden, en dit jaar moeten minstens 170 duizend menschen hun bedevaart ondernemen, en als er minder dan zooveel zijn, zal dat getal volledig gemaakt worden door engelen, maar is dat getal grooter, dan zal de booze geest (satan) het overtollige door cholera laten wegmaaien. Bij zoo'n akbar-jaar komen menschen uit alle oorden naar het heilige land (volgens zeggen van een Islamiet) en zoo zal het getal 170 duizend per sé overschreden worden. Uit Semarang alleen wordt bericht, zouden er ongeveer 170 menschen reeds vertrokken zijn; vandaar dat daar, waar Islamieten zijn, de cholera zeer hevig heerscht.

„Maar omdat het gouvernement misschien nog onkundig is van dat geloof, heeft de 1e gouvernts.-secretaris in naam van den G.-G. een telegrafische circulaire aan alle residenten op Java en Madoera gezonden, om het volk in hun ressort voor het gevaar te doen waarschuwen, dat de in dit jaar naar Mekka vertrekkende hadjis wacht.

„Naar mijn inzien zal de Islamiet, ondanks de waarschuwing, toch vertrekken, daar hem zijn geloof zwaarder weegt dan het gevaar, al staat dit zichtbaar voor zijn neus."

Betrouwbaarheid. In de **Medan Prijaji** vinden wij een „open brief" van den hoofdredacteur van dit maleische blad, gericht aan den gouverneur-generaal, leden van den Raad van Indië, den resident van Rembang en aan de leden van de Staten-Generaal, waarin grieven ontwikkeld worden tegen den regent van Rembang.

In den open brief worden allerlei verhoudingen uiteengezet, die moeten verklaren, dat de regent van Rembang verstoord is op den schrijver van den open brief, van welke verstoordheid ook familieleden van den schrijver dupe zouden zijn, bijzonder schrijver's broeder, de hoofddjaksa van Rembang, wiens overplaatsing de hoofdredacteur van de M. P. dan ook telegrafisch aan den gouverneur-generaal heeft verzocht.

Bij de waardeering van deze klachten kan men den indruk, dat zij onder beïnvloeding van familieveeten staan, niet van zich afzetten. Maar wat ook de indirecte aanleiding zij, de opgesomde feiten zijn het onderzoek waard, en dat zal dan ook wel niet achterwege blijven. Beschuldigde of beschuldiger zullen het resultaat van het onderzoek ter dege gewaar moeten worden. Aldus de L o c o m o t i e f.

Naar aanleiding hiervan gevoelde de heer Notohamidjojo zich gedrongen het volgende aan het blad mede te deelen:

„Schrijver dient ruim 12 jaar als inl. ambtenaar en kwam elken dag in aanraking met den regent. Nooit heeft hij gehoord van benadeeling door den regent van zijn ondergeschikten of wien ook. Als het de belangen van zijn ondergeschikten geldt, dan getroost de regent zich herhaaldelijk geldelijk verlies.

Ondergeteekende is geen bloed- of aanverwant van den regent, doch wel geparenteerd aan den persoon van den hoofdredacteur van M e d a n P r i j a j i; dit zij vooropgezet, opdat niemand ondergeteekende zal betichten van verdediging van bloedverwanten.

Ondergeteekende las dikwijls in de M e d a n

P r i j a j i aanvallen tegen regenten, doch kan natuurlijk niet beoordeelen, of die aanvallen al dan niet waarheid bevatten, maar de hoofdredacteur van M e d a n P r i j a j i stelde dikwijls zaken zoo voor, als het hem goed dacht.

Hoewel die aantijgingen tegen den regent van Rembang geheel zonder grond zijn, zoo wenscht de regent toch, naar ik gehoord heb, geen vervolging in te stellen tegen den hoofdredacteur van M e d a n P r i j a j i, omdat het geen nut heeft tegen iemand op te treden, die, zooals hij zelf beweert, de straf als een eer beschouwt.

Het gaat m. i. ook niet aan zich als regent te stellen tegen een niet zeer ontwikkelden redacteur."

WAT DE CHINEES VERTELT.

Opening der Pest-conferentie te Moekden. — Met betrekking tot de pestconferentie, welke op 3 April 1911 te Moekden (hoofdplaats van Mantsjoerije) werd geopend, deelt de **Perniagaän** van 5 Mei 1911, aan de hand van de N o r t h C h i n a H e r a l d, het navolgende mede:

De meeste afgevaardigden der verschillende landen waren reeds vóór 1 April 1911 te Moekden aangekomen, ten einde plaatselijk zooveel mogelijk studie van de pestziekte te maken. De anderen die later kwamen, hadden daartoe dan ook minder gelegenheid, omdat de epidemie toen reeds zoo goed als geweken was.

China werd op deze conferentie vertegenwoordigd door de heeren Dr. Woe Lien Te, Dr. R. A. P. Hill, Dr. Tsjioen Sjao Tsjing, Dr. W. H. Graham Aspland, Dr. Tang Shin, Dr. Y. S. Wong, Dr. D. Christie, Dr. Arthur en Dr. Paul Haffkine.

Duitschland door de heer Prof. Martini, Dr. Biermann, Dr. Gothein, Dr. Mende, Dr. Schreijer en Dr. Worster.

Frankrijk door Dr. Broquett.

Engeland door Dr. Farrai, Dr. Pettrie en Dr. Douglas Graij.

Italië door Dr. Gine Galestti, Dr. Erneste Signoreli en Dr. Di Giura.

Japan door de heeren Prof. Kitasato, Dr. Ahira Foenjimani, Prof. Sjibajawa en Dr. Sjimoe.

Mexico door Dr. Gonzales.

Nederland door Dr. Hehewerth.

Oostenrijk—Hongarije door Dr. Worrel.

Rusland door de heeren Prof. Sabolotnij, Dr. C. Koulecha, Dr. S. T. Slatogorow en Dr. Padiewswi.

De Vereenigde Staten van Noord-Amerika door de heeren Dr. Strong en Dr. Oscar Teague.

De Chineesche regeering had ten behoeve van de conferentie een gebouw ter beschikking gesteld en zich door twee regeeringscommissarissen doen vertegenwoordigen, n.l. Z. Ex. Hsi Lang, onderkoning van de provincie Boantjioe en Z. Ex. Saoke Alfred Sze Junior, onder-voorzitter van het college Waiwoepoe.

Vóór de opening der zitting, werd een van den Prins-Regent ontvangen telegram voorgelezen, waarbij deze zijne voldoening uitsprak over het feit dat de conferentie tot stand was gekomen door de hulp van de vreemde mogendheden, die, door het zenden van geleerde afgevaardigden duidelijk blijk gaven dat zij gaarne in gemeenschappelijk overleg de pestziekte wenschten te bestudeeren en te bestrijden.

De Prins-Regent, die getuige geweest was van de verwoestingen, door de pest aangericht, twijfelde er niet aan of het onderzoek en de besprekingen ten deze zouden meer licht brengen en de middelen ter bestrijding aanwijzen. De beste wenschen voor het succes werden gekoesterd.

Daarna opende Z. Ex. Hsi Lang de conferentie namens de Chineesche regeering en deed voorlezing der punten, waarmede de vergadering zich bezig zou houden.

Deze waren 12 in getal, n.l.:

1. Het ontstaan der pestziekte, hare wijze van bestrijding en de behandeling der patiënten.

2. De vraag of de pestziekte verband hield met de klimatogische invloeden van Boantjioe en in het bevestigend geval op welke wijze die invloeden konden worden ondervangen.

3. De vraag of de vloo, die de longenpest veroorzaakt vergiftiger is dan die van de builenpest.

4. De oorzaak tot verspreiding der ziekte onder de menschen.

5. Het verschil tusschen longen- en builenpest.

6. De vraag of de ziekte bepaaldelijk door infectie of door besmetting veroorzaakt wordt.

7. De levensduur en de wijze van bestaan van de pestvloo buiten het menschelijk lichaam.

8. De middelen ter voorkoming van de pestziekte.

9. De voorzieningen, welke bij het uitbreken der ziekte genomen moeten worden, ook met betrekking tot den handel in Katjangsoorten, huiden en manufacturen.

10 De wenschelijkheid van inenting met serum.

11. De vraag of met het reinigen der besmette woningen kan worden volstaan dan wel of deze moeten worden verbrand.

12. De benoodigde hoeveelheid serum.

Namens de afgevaardigden sprak Professor Sabolotnij, waarna de bijeenkomst tot den volgenden dag werd verdaagd.

Reis naar Europa van de Keizerin-Weduwe van China. — In de **Sinar Sumatra** van 29 April 1911 no. 33, kan men het in zeker opzicht merkwaardige bericht lezen, dat de weduwe van wijlen keizer T o n g T i K o e n, die op dit oogenblik den leeftijd van 68 jaren heeft bereikt, geheel uit eigen beweging aan den Prins-Regent te kennen heeft gegeven, dat zij op officiëele wijze een reis naar Europa wenscht te maken, waarbij zij zou worden gevolgd door 16 jonge dames, die met goed gevolg de examens in de Engelsche en Fransche talen hebben afgelegd.

Wanneer dit bericht juist is en de reis doorgaat, zou Hare Majesteit T j o e n H w a, de eerste vorstelijke Chineesche vrouw zijn, die haar gedwongen afgezonderd verblijf in de Chineesche paleizen te Peking verwisselde tegen een in vrijheid reizen en trekken, met het doel door eigen aanschouwing van Westersche toestanden, haar gezichtskring te verruimen.

Van Vreemde Koloniën.

MAROKKO.

Een nieuwe noot klonk door het orkest: Agadir! Zij was aangegeven door Duitschland, maar alle partijen sloegen er een anderen toon door aan. In nabootsing van de bezetting van Alcazar door Spanje, heeft D. een oorlogsschip gezonden naar Agadir, 500 mijlen ten Z. v. Gibraltar, aan den Atlantischen Oceaan gelegen, ter bewaking van de belangen der Duitschers en p r o t é g é s. De eerste indruk was algemeen „verrassing." De pas opgetreden Fransche minister van buitenlandsche zaken, dien wij juist in het gevolg van den President in ons land hebben gezien, de heer de Selves, gaf aan den Duitschen gezant te Parijs te kennen, dat de diplomatieke verhoudingen door deze daad niet uit, maar wèl in moeilijkheden gebracht werden. Ook Engeland wist niet dadelijk, hoe zich tegenover het feit te plaatsen.

Daarna kwam een kalmer opvatting. De Fr. diplomaten schenen in Nederland aan Marokko niet te denken. De D. gezant had de verzekering gegeven, dat de bedoeling niet verder ging dan een tijdelijke veiligheidsmaatregel. De pers vatte geen vuur. In het Lagerhuis verklaarde Mr. Asquith, dat Britsche belangen bij de ontwikkeling van den nieuw ingetreden toestand meer rechtstreeks betrokken konden zijn dan voordien het geval was geweest. Engeland zou bij de gedachtenwisseling die belangen tot hun recht doen komen, daarbij zijn verplichtingen tegenover Frankrijk indachtig blijvende. Van Oostenrijksche zijde is aangedrongen op een internationale behandeling der Marokko-kwestie, om tot een hernieuwing en verbetering van de overeenkomst van Algeciras te komen. Rusland verzekerde trouw aan de zijde van Frankrijk te staan.

Na terugkomst van den President en minister De Selves te Parijs, ontving de gezant Cambon, alvorens naar Berlijn terug te keeren, de instructie daar aan den Duitschen minister van buitenlandsche zaken, Kiderlen Waechter, de vraag te stellen, *duidelijk uit te spreken, wat Duitschland eigenlijk wenscht.*

De onderhandelingen te Berlijn zijn nu gaande en hoewel in het geheim gevoerd, is er toch van uitgelekt, dat Duitschland de zaak met Frankrijk alleen hoopt af te doen en voor groote moeilijkheden daarbij niet gevreesd behoeft te worden... Of de andere mogendheden daar ook zóó over zullen denken?!

BRITSCHE KOLONIËN.

D e l e v e n d e s t r ij d k r a c h t e n worden in de Britsche onderhoorigheden met ijver georganiseerd. Voor Zuid-Afrika heeft generaal Smuts het ontwerp aanhangig gemaakt, waardoor, naar zijn berekening, in weinige jaren 100000 geoefenden beschikbaar zullen zijn. Van 18—25 jr. kan ieder weerbaar man worden opgeroepen, een oefentijd verzekert de geschiktheid. Een semi-militaire macht doet in vredestijd dienst als politie, en wordt geoefend, om in oorlogstijd in den artilleriedienst te voorzien. Daar hier een macht wordt voorgesteld, die niet veel minder bedraagt dan die, welke voor Australië is uitgetrokken, terwijl de bevolking van Australië op het dubbele wordt geschat van die van Z.-Afrika, en de geldmiddelen in verhouding hiertoe staan, zal van die 100.000 vooreerst nog maar op een deel te rekenen zijn.

In Australië is d e v e r p l i c h t e d i e n s t in w e r k i n g g e t r e d e n. Jongens van 14—18 jr. moeten deelnemen aan oefeningen, die 4 volle

dagen, 12 halve dagen en 24 avonden per jaar in beslag nemen. Dit ter voorbereiding voor de nationale militie, die elk jaar 30.000 jonge mannen van 18 jr. zal opnemen, tot een totaal van 120.000 bekwamen en volledig geoefenden.

Ook voor de zeemacht is de dienstplicht ingevoerd. Onder de wapens zullen zijn 3700 man. Een reserve bestaat uit twee afdeelingen, een van volwassenen, een van jongens van 14—18 jr., die in vooroefening zijn.

De voorziening in een voldoend geoefend officierskorps is de grootste moeilijkheid.

Daar de publieke opinie zeer sympathiseert met de maatregelen, genomen voor de verdediging, en de bondskas zich, dienovereenkomstig, gul genoeg toont, terwijl het oorlogsgevaar nog niet voor de deur staat, zijn veel goede factoren aanwezig om den Statenbond uit die moeilijkheid te kunnen redden.

***

Aan een bericht van den Nederl. Consul-generaal de Reus te Hongkong is het volgende ontleend:

Daar het koloniaal bestuur te Hongkong betwijfelde, of de invoer van Formosa-suiker er onder de bepalingen van de suikerconventie gebracht moest worden, werden eerst geen pogingen gedaan om de F.-suiker daar afzet te bezorgen. Onlangs is echter officiëel medegedeeld, dat F.-suiker niet onder die bepalingen valt, zoodat het artikel, vrij van surtaxe, in Hongkong kan worden ingevoerd.

Aan deze mededeeling, welke voor de Java-suiker van beteekenis kan zijn, voegt de Cons.-gener. nog eenige beschouwingen over de F.-productie toe, waarmede ook rekening te houden zal zijn. Laat onze Java-suiker-industrie bedacht zijn, 1e. op het blijven vervaardigen van suiker, die in kwaliteit uitmunt; 2e. op het zoeken van verruimd afzetgebied, zonder moeite en strijd behoudt en verkrijgt men niets.

Wat de heer d. R. schrijft komt hierop neer. De markt van bruine suiker te F. is overvoerd; de voorraden, die onverkocht liggen, nemen enorme afmetingen aan. De suikermaatschappijen zijn overeengekomen zich meer dan ooit toe te leggen op den uitvoer naar China, en, terwijl zij nu in Hongkong een beslissing in hun voordeel hebben weten uit te lokken, blijven zij elders naar afnemers zoeken. In Canada, Zuid-Amerika, de Zuidzee-eilanden, de Straits-Settlements, en Gr.-Brittanië wordt sterk in die richting geijverd.

DUITSCHE KOLONIËN.

Voor de ontwikkeling van D.-Zuidwest-Afrika schrijft Dr. Golf „Richtlinien”, in de D. Kolonialzeitung van 24 Juni. Het landbouwbedrijf geeft de beste uitkomsten, waar akkerbouw met veeteelt zóó hand aan hand gaan, dat de productiewijze geregeld is naar de verhoudingen, die het best passen bij de gaven van de natuur en de eischen voor de samenleving in de streek zelve. Deze regeling tot haar recht te doen komen is een der hoofdvoorwaarden, waarvan het welslagen der D. kolonisatie afhangt. Eenige koloniën in de tropen worden te veel beschouwd als uitsluitend tot productie uit het plantenrijk in staat te zijn. Zuid-West-Afrika daarentegen geldt as alleen voor veefokkerij geschikt. En toch zijn in Kameroen en in D.-Oost-Afrika uitgestrekte, hooggelegen graslanden aan te wijzen, waar een veestapel zich onder gunstige voorwaarden zou kunnen uitbreiden, terwijl Z.-W.-Afrika omvangrijke vlakten bezit, die door kunstmatige bevloeiing tot goede akkers te maken zijn. Zelfs voor die streken, die er op aangewezen zijn, veefokkerij als het hoofdbedrijf te moeten blijven beschouwen, zal het geleidelijk aanleggen van bouwvelden van beteekenis zijn, de natuurweide geeft niet steeds, wat 't meest geschikt is als voedsel voor jong vee, als bijvoedsel voor de hengsten, stieren en bokken bestemd ter veredeling van het ras, of in bepaalde omstandigheden voor de melkkoeien. Geldt 't hier een beteekenis van den tweeden rang voor den landbouw, voor de veefokkerij schijnt daarentegen, ook in menig deel der kolonie, waar zij nu de aandacht nog niet trekt, een voorname plaats te verwerven te zijn. Voor de bestudeering en bestrijding der veelvuldig in de tropen voorkomende veeziekten zullen artsen moeten worden aangesteld, die zich geruimen tijd aan die taak kunnen wijden. De koloniale autoriteiten zullen de middelen moeten toepassen ter voorkoming van het verspreiden van ziekten. Goede verkeersmiddelen moeten de gelegenheid openen om de producten (vleesch-conserven, zuivelproducten, wol, huiden, bont, ook honig en struisveeren) af te voeren.

Daarvan zullen dan ook de cultures voordeel trekken, evenals de kleine landbouw, om ooft, groenten, aardappelen, granen, tabak, mais, naar de markt te zenden. Wellicht komt daar wijnbouw bij. Zooals reeds opgemerkt werd, zal het hiervoor noodig zijn de landschappen, die arm aan water zijn, kunstmatig te bevloeien; een groot werk, dat echter niet op zijn voltooiing behoeft te wachten om renten af te werpen.

Elk onderdeel is dadelijk productief. De geringe hoeveelheid water, die in Z.-W. Afrika beschikbaar is behoeft niet ontmoedigend te stemmen. Duitschland kent ook streken met weinig water; de staten van Westelijk Noord-Amerika lijden aan hetzelfde euvel, maar door de toepassing van z.g.n. droogbouw, waarbij met wat er is aan water en vocht in de lucht gewoekerd wordt om daarvoor geschikte producten te teelen, worden zeer goede resultaten verkregen (men denke ook aan den aanleg van z.g.n. drooge rijstvelden in het bergland). Z.-W. Afrika moet niet den Duitschen landbouw blindelings overnemen, evenmin de Noord-Amerikaansche, het moet de methode zoeken, die zich aanpast aan eigen natuur en toestanden, deze zelf weer verhelpend voor zoover dit noodig en mogelijk is.

INGEZONDEN.

A'dam, 7 Juli 1911.

Geachte Redactie,

Met onderstaand stukje zouden wij ons gaarne tot de lezers van Uw blad willen wenden, om hen op te wekken, ons in de gelegenheid te stellen, onze militaire tehuizen in Indië tegen Kerstmis flink van lectuur te voorzien. Ten zeerste zou U ons verplichten, wanneer U ons daarbij de behulpzame hand wilde bieden door onderstaand stuk in Uw geacht blad op te nemen. Wij zeggen U bij voorbaat ten zeerste dank.

Met de meeste hoogachting,
Uw Dw. Dr.,
Namens het Bestuur van den Chr. Mil. Bond voor O. en W.-Indië.
(w. g.) A. LOHMAN, Secr.

Vrienden van de Ind. militairen,

Wij wilden gaarne weder, gelijk in vroegere jaren zorgen, dat de Christelijke Militaire Tehuizen in Indië tegen Kerstmis flink wat lectuur ontvingen. We zonden verleden jaar 1750 Chr. scheurkalenders in 8 soorten, veel geïllustreerde Volksbladen, tractaten, ex. van „Blijde Boodschap”, „Pniël” en „de Spiegel”, enz. Bijna alle scheurkalenders moesten wij ook koopen, ook veel geïll. volksbladen, traktaten, enz., terwijl we bovendien veel ten geschenke kregen. Wij gaven toen bijna 1200 gulden uit. Wij wilden dit jaar gaarne wederom zooveel besteden. Zoudt U ons daartoe in staat willen stellen? Wij vragen U vriendelijk om eene bijdrage, opdat de Indischr militair zijne Chr. lectuur moge ontvangen. Geve God er zijn Zegen op!

Namens het Bestuur van den Christelijken Militairen Bond voor Oost- en West-Indië:
Ds. H. TEN KATE, Voorzitter.
Sliedrecht.
Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, Secr.
Keizersgracht 547, Amsterdam.
Ds. M. A. ROUWENHORST, Penningm.,
Leersum.

Oost= en West=Indisch Literatuur=overzicht.

De Indische Gids.

De Juli-afl. opent een doorwrochte studie van den heer H. ten Oever, over den „Invloed der bosschen op klimaat en waterverdeeling”.

Aanleiding tot het schrijven dezer bijdrage vormt het artikel van den heer Van Kol in de Indische Gids (Juni 1910), getiteld: „Het vraagstuk van het water in Tripolitanië, het land der woestijn”, benevens eenige soortgelijke opstellen van dien auteur.

Achtereenvolgens onderwerpt de heer t. O. de volgende punten aan eene beschouwing.

1. De meening van den heer Van Kol terzake van den invloed der bosschen op het klimaat, met name den regenval en de waterverdeeling.
2. Hetgeen verder bekend is over dien invloed.
3. In hoeverre een nader onderzoek betreffende den invloed der bosschen op den regenval en de waterverdeeling op Java noodig is en hoe dit onderzoek moet worden ingericht.

Daarna levert Raden Mas Noto Soeroto een opstel, getiteld: „Java's weerbaarheid is Java's behoud”, waarvan de slotsom luidt:

„Wanneer het éénmaal zoover zal zijn gekomen, dat er werkelijk sprake is van samenwerking van en oprechte genegenheid tusschen Nederlanders en Javanen in het algemeen; dat er een gevoel van

gemeenschappelijk belang en gemeenschappelijk gevaar bestaat; dat „Java's weerbaarheid is Java's behoud'', een volksuiting is, dan behoeft Nederland niet langer te aarzelen in de krijgskundige opvoeding van het Javaansche volk de vervulling van een grootsche taak te zien.

Het volksgemoed moet echter doordrongen zijn van het besef, dat de handhaving van Neerland's gezag, het behoud van Indië, waarvoor de Javaan militair wordt opgeleid, een nationale zaak is. Dat moet geschieden op school, in de samenleving, in de groote maatschappij, in het bestuur en wel door onderwijs, door den omgang, door samenwerking, door regeeringsfeiten, in het kort: d o o r d a d e n v a n h a r t e l ij k e t o e w ij d i n g. Dan is ook de staat van zaken, waarin het Javaansche volk zijn denken richt langs de gedachtenlijnen van dien nu nog fictieven Javaan, daar; dan is er geen vrees voor ontrouw, lauwheid of onwetendheid aangaande de beteekenis van Indië's defensie; dàn is er ook geestdrift voor een nationaal levensbelang.

Het spreekt van zelf — zegt de heer N. S. — dat het denkbeeld van de weerbaarmaking der Javanen onder velen, niet het minst onder de betrokkenen zelf, nu nog baan moet breken. Wie echter goedmoedig genoeg is om, nog in een tijd van scepticisme, alvast koers te zetten naar den toestand, waarin voor het min-sympathieke begrip van „overheersching'' geen ruimte meer is, op gevaar af van voor „idealist'' te worden uitgemaakt en beklaagd, moge zedelijken steun vinden in het denkbeeld, dat uit duizenden wellicht hij alleen een richting volgt, welke op den duur zal blijken de juiste te zijn.

De heer J. E. de Meyier geeft voorts het vervolg van het overzicht der uitkomsten van het welvaartonderzoek op Java, voor zoover dit op de irrigatie betrekking heeft.

Behalve eenige schetsen uit Atjeh, door den heer H. T. Damsté, bevat dit Ind. Gids Nr. dan nog de gewone maandelijksche rubrieken, als Varia (Officiëele onkunde in Duitschland betreffende onze koloniale geschiedenis. — Overeenkomsten met Inl. Vorsten van den Ind. Archipel (Bima enz.). — Maandelijksche revue van brochures en van tijdschrift- en dagbladartikelen, door J. E. de M. — Koloniale litteratuur. — Wetenschap en industrie (Het internationaal telegraafkabelnet in verband met Ned. Oost-Indië. — Al en niet gesubsidieerde lijnen der Kon. Paketvaart-Maatschappij. — Het Suez-kanaal in 1910). — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. Muller.

De school in het Zendingswerk.

No. 4 van het Seriewerk „Protestantsche Zending'' heeft tot titel: „De school in het zendingswerk'', door A. Limburg, oud-directeur der kost- en dagschool voor dochters van hoofden en aanzienlijken in de Minahassa (Baarn, Hollandia Drukkerij).

Uit deze zeer lezenswaardige brochure willen we twee hoofdgedachten aanstippen, ontleend aan de Ned. Zendingsbode (7 Juli 1911 No. 27).

Ten eerste, dat in de Inlandsche maatschappij, waar het geheele leven van godsdienstige praktijken doortrokken is, een neutrale school, volgens den schr. niet op haar plaats is. In verband hiermede spreekt de heer L. over de oppositie die in de Minahassa gemaakt is tegen het voorstel van convensie der Gouv. scholen in zendingsscholen en toont hij aan dat alles daarbij draait om de hooge tractementen der onderwijzers. Worden deze, al is het in de toekomst verlaagd, dan daalt de stand van onderwijzer een sportje op den maatschappelijken ladder, dan staat hij niet meer op hetzelfde niveau als die der hoofden en...... kunnen dezen hen niet meer begeeren als schoonzonen. En wanneer wij ons nu een hoofd voorstellen die bij een beperkt inkomen veel huwbare dochters heeft, dan begrijpen en — vergeven wij ondanks het materialisme, dat ook hier weer de drijfveer is, voor oogen houdende, dat de Inlander vóór alles materialist is.

De tweede hoofdgedachte is, dat het onderwijs zich meer dan tot nog toe, moet aanpassen aan de behoeften van de Inlandsche maatschappij. In de eerste leerjaren zou men zich bijv. kunnen bepalen tot handen- en tuinarbeid, algemeene ontwikkeling, vertellen ook uit de Bijbelsche geschiedenis en dan in de hoogere leerjaren pas beginnen met lezen, schrijven en rekenen. Maar een algemeen leerplan kan niet worden gegeven, juist omdat de eischen voor ieder volk verschillend zijn. De heer Limburg zou voor de zendingsschool vrijheid wenschen om op dit gebied proefnemingen te maken.

De brochure bevat ook een kort historisch overzicht van hetgeen de zending voor het onderwijs heeft gedaan, vooral in de Buitenbezittingen.

Sparen in Ned.-Indië.

Aan het „Verslag omtrent den dienst der Postspaarbank in Ned.-Indië over het jaar 1910'' (Batavia, Javasche Boekhandel en Drukkerij) zijn de ondervolgende gegevens ontleend.

In 1910 werd meer ingelegd dan terugbetaald *f* 493.811.57½. Het totaal-tegoed van alle inleggers bedroeg op 1 Januari 1911 *f* 8.472.726.05. Dit tegoed is, naar den landaard der inleggers, te verdeelen als volgt:

Europeanen *f* 6.750.744.93 tegen *f* 6.262.809.39½ op 1 Januari 1910.

Inlanders *f* 1.451.644.31½ tegen *f* 1.304.914.45½ op 1 Januari 1910.

Vr. Oosterl. *f* 270.336.80½ tegen *f* 233.149.88½ op 1 Januari 1910.

overeenkomende met resp. 79.68%, 17.13% en 3.19 pCt. van het totaal tegoed.

Het aantal inleggers steeg van 71209 op ultimo December 1909 tot 80.389 op ultimo December 1910 welk aantal over de verschillende landaarden was verdeeld als volgt:

Europeanen 36928 of 45.93% van het gezamenlijk aantal.

Inlanders 39831 of 49.55% van het gezamenlijk aantal.

Vreemde Oosterlingen 3630 of 4.52% van het gezamenlijk aantal.

Het aantal Europeesche inleggers nam in 1910 toe met 3931 tegen 2403 in 1909; dat der Inlanders met 4738 tegen 4919 in 1909, en dat der Vreemde Oosterlingen met 511 tegen 593 in 1909, zoodat ook in het afgeloopen jaar de regelmatige stijging van het aantal inleggers niet is uitgebleven.

De percentsgewijze verhouding blijft zich wijzigen ten gunste der Inlanders en der Vreemde Oosterlingen en ten nadeele van de Europeanen.

Ter beoordeeling van de vorderingen, welke de Postspaarbank van hare oprichting af, onder de Inlandsche bevolking heeft gemaakt, wordt hier het volgende staatje opgenomen:

Gedurende de jaren:	Toeneming v/h. aantal Inl. inleggers:	Toeneming van het tegoed.
1898-1903	12675	*f* 441.761.00
1904	2005	„ 98.360.56½
1905	5442	„ 169.635.98
1906	1405*)	„ 132.791.79½
1907	4603	„ 162.313.05½
1908	4044	„ 143.056.67
1909	4919	„ 156.995.39
1910	4738	„ 146.729.86

Weekblad voor Indië.

No. 7 van het Weekblad voor Indië vangt aan met het vervolg der beschouwing van dr. J. H. F. Kohlbrugge over „De pest. Hoe kunnen wij haar vermijden en bestrijden?'' Verdere „Indische'' bijdragen zijn: De tentoonstelling te Koeta-Radja (met goed geslaagde afbeeldingen). — Strijd over Multatuli (Jhr. W. H. W. de Kock contra dr. W. Meijer), door Plukker.

Het Bijblad voor Dames bevat o.m.: Het leven op het land en de vrouw, door J. F. H. A. Later. — Meisjesscholen, door J. v. B. T.

Suikerhandel van Amsterdam.

Als vervolg op een in 1908 van de hand van den heer J. J. Reesse verschenen standaardwerk over den suikerhandel van Amsterdam van 't begin der 17e eeuw tot 1813, is thans (bij M. Nijhoff te 's-Gravenhage) uitgegeven een werk, getiteld:

De suikerhandel van Amsterdam van 1813 tot 1894. Een bijdrage tot de handelsgeschiedenis des vaderlands, hoofdzakelijk uit de archieven verzameld en samengesteld.

In eene toelichting, die den tekst voorafgaat, deelt de heer F. J. Lugt mede, dat de nalatenschap van den heer Reesse, die den 9en October 1910 door een noodlottig toeval het leven verloor, het handschrift bevatte van deze vervolg-studie, met de uitgave waarvan hij zich heeft belast. Uit het hs. en de daarbij behoorende aanteekeningen blijkt, dat deze arbeid reeds kort na 1894 moet voltooid geweest zijn en dus feitelijk reeds door den schrijver had kunnen gepubliceerd worden tegelijk met het in 1908 verschenen werk. De reden, waarom zulks niet is geschied, kan de heer Lugt niet mededeelen.

Evenals het hoofdwerk bevat dit vervolg een schat van gewichtige gegevens voor geschiedenis, handelspolitiek en statistiek, waarin niet alleen de stad Amsterdam, doch ook — uit den aard der zaak — onze koloniën betrokken zijn. O.a. handelt Hoofdstuk V over de betrekkingen van den suikerhandel tot Java, en Hoofdstuk VI over Suriname.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 27: Vezelcongres te Soerabaja, literatuurberichten, bewerkt onder toezicht van dr.

*) Zetter, wil dit getal van 1405 niet veranderen; het staat zoo heusch in het Verslag; of er 4405 voor moet worden gelezen waag ik niet te beslissen, hoewel het er allen schijn van heeft in verband met het ingelegde bedrag.

Overzichtschr.

J. Dekker (vervolg). — Geschiedenis van de wetgeving op de suiker in de verschillende productielanden en haar invloed op de suikerproductie en consumptie, door H. C. Prinsen Geerligs (vervolg). — De Internationale Rubbertentoonstelling te Londen. — Het Koloniaal Instituut te Amsterdam. — De begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1912 — Verhooging der begrooting van Curaçao voor verbetering van de St. Annabaai. — Invoer open uitvoer van Java in Febr. 1911. — Kultuurberichten (Landbouwconcessies op Celebes. — Indisch landbouwleeraar. — Een kultuurschool voor het boschwezen en de particuliere landbouw. — Bacoven-kultuur in Suriname). — Kleine mededeelingen (Opium-bestrijding in Ned.-Indië. — Immigratie van Javanen ter Sumatra's Oostkust). — Financieele berichten en verslagen.

***

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op een artikel in „The Scottish Geographical Magazine" van Juli 1911, getiteld: An expedition to the snow mountains of New-Guinea, door H. A. Lorentz (met kaart en illustraties);

benevens op een studie over „Die Banane und ihre Verwertung als Futtermittel", door dr. M. Zagorodsley (Beihefte zum Tropenflanzer. Juli 1911).

Leeszaal HEULSTRAAT 17.
DEN HAAG.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zendeling-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien.

Overdruk uit het negende jaarboek MCMXI van de vereeniging „Amstelodamum". „Een Amsterdammer als pionier op Bali (Emanuel Rodenburg, 1597—1601), door J. F. L. de Balbian Verster".

Het transport en verkeer, tijdschrift gewijd aan de belangen bij de scheepvaart, het spoorweg-, post-, telegraaf- en tolwezen enz., onder redactie van A. Verkerk.

Verslag van de Handelsvereeniging te Soerabaja over het jaar 1910.

Jaarverslag van de Vereeniging „Tot Steun" over het jaar 1910.

Zendings-Studie.

Afl. 3 van „Hoe wij steunen en gesteund worden", orgaan der vereeniging „Tot Steun".

Mr. G. D. Willinck over wijlen professor Dr. G. A. Wilken, door Mr. F. D. E. van Ossenbruggen.

7e Jaarverslag van het „Bureau voor Handelsinlichtingen."

No. 2 van de Serie „Mededeelingen voor Landbouw, Nijverheid en Handel" te Buitenzorg. „What kapok is and what it is used for."

„De Balata-industrie in Suriname". Supplement door Fred. Oudschans Dentz.

La Gazette de Hollande.

De toekomst van Sumatra, door F. H. A. Steens Zijnen.

Ned. Staatscourant.

En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 187, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Locomotief t/m 13 Juni '11.
Het Bat. Nieuwsblad t/m 14 Juni '11.
Het Soer. Handelsblad t/m 13 Juni '11.
De Sumatrapost t/m 18 Juni '11.
De Sumatrabode t/m 15 Juni '11.
Tjahaja Sumatra t/m 15 Juni '11.
Kort verslag verg. 2e Kamer St.-G.
Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw.
De Indische Mercuur No. 28.
De Banier No. 23.
Weekblad voor Indië No. 6 en 7.
Publicaties v/h Ned.-Ind. Landbouwsyndicaat, afl. III en IV.
Archief v/d Suiker-Industrie Ned.-Indië. Afl. 18 t/m 23.
Tijdschrift der Mij. v. Nijverheid. Afl. Juni.
Djeloentoengzaken, door Mr. H. 's Jacob.
De Indische Gids. Juli-afl.
Onze Vloot No. 23.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

De *maandelijksche samenkomst* van het *Dagelijksch Bestuur* der Vereeniging en de *Redactie-Commissie* van **Het Koloniaal Weekblad** zal plaats hebben op *Donderdag* den *20sten Juli* 1911, 's avonds ten 8½ ure, *Heulstraat 17, den Haag.*

Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

CONCEPT-NOTULEN

der Hoofdbestuursvergadering, gehouden op Zaterdag den 8sten Juli 1911, 's nam. ten 1½ ure, Laan van Meerdervoort 187, te 's-Gravenhage.

Aanwezig zijn de navolgende leden: M. B. Rost van Tonningen, Voorzitter; E. van Assen, Secretaris; A. A. C. Harting, Penningmeester; Th. Almerood, Amsterdam; T. Gerdes Oosterbeek, Apeldoorn; J. H. Calmeyer, Apeldoorn; J. C. van Reyn, Breda; Mevrouw Ten Bosch-Busscher, 's-Hage; F. E. Luitjes, Nijmegen; Mevrouw J. E. van Oeveren—van Schaik, Utrecht.

De heeren Prakken, van Zijll de Jong, Prof. Mr. Heeres en Z. G. Ph. Marcella hadden zich doen verontschuldigen, terwijl de heeren Smeenge en Lamie afwezig waren.

De Voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen welkom.

Aangezien niemand het woord verlangt over de notulen der vorige vergadering, zooals die zijn opgenomen in het Koloniaal Weekblad van 27 April 1911, No. 17, worden zij goedgekeurd.

De Voorzitter wijst er thans op, dat door de Commissie van onderzoek der Rekening en Verantwoording, in haar verslag over de Rekening en Verantwoording over het jaar 1910, de wenschelijkheid is uitgesproken, met betrekking tot de ontvangen en uitgegeven gelden der Vereeniging, steeds de meest mogelijke openbaarheid te betrachten, opdat aan alle leden steeds bekend zij, hoe over de gelden wordt beschikt.

Het Dagelijksch bestuur zal aan dien gegeven wenk voldoen, evenals het reeds tegemoet gekomen is aan de opmerkingen, waartoe die Rekening en Verantwoording aanleiding heeft gegeven.

In verband daarmede zal op de Jaarlijksche Algemeene Vergadering de goedkeuring worden gevraagd op eenige in het belang der Vereeniging gedane uitgaven. Ten opzichte van het K o l. W e e k b l a d kan de Voorzitter de goede mededeeling doen, dat de exploitatie, dank zij de belangrijke bemoeienissen van den Penningmeester, den heer Harting, tengevolge van de toename der advertentiën, voordeelig is.

Met het oog op de bestaande sterke concurrentie ten deze, zal het Hoofdbestuur alle pogingen in het werk stellen om de belangen van den Drukker van het blad te behartigen en vermijden wat voor dezen schadelijk kan zijn.

Het ligt in de bedoeling van het Hoofdbestuur, om de beschikbaar komende gelden steeds te benutten in het belang van de verbetering van het K o l. W e e k b l a d en dit op die wijze aantrekkelijker te maken.

Zulks zal tevens kunnen strekken tot een meerdere toetreding van leden, waardoor de inkomsten wederom zullen worden versterkt.

Dit is vooral noodzakelijk, nu onze pogingen, om, met hulp van circulaires, de inkomsten te vermeerderen, niet bepaald gunstig zijn geweest.

De Regeeringssubsidie kan de Vereeniging dan ook op dit oogenblik onmogelijk ontbeeren en zijn dientengevolge door het Dagelijksch Bestuur de noodige voorzieningen genomen, waarbij aan Z. Exc. den Minister van Koloniën is verzocht, om, evenals in dit jaar heeft plaats gehad, wederom een bedrag van *f* 3000 op de Indische Begrooting van het jaar 1912 te brengen.

Met betrekking tot de voorziening in de vacatures voor het Hoofdbestuur, vult de Voorzitter het desbetreffende voorstel aan met de mededeeling, dat het afdeelingsbestuur te Leiden, ter voorziening in de vacature Heeres, als candidaten heeft gesteld de hee-

ren H. W. van Scheuer, Oud-Majoor der genie van het O.-I. L., Zoeterwoudschesingel aldaar, en Mr. E. Rijke, Secretaris van het afdeelingsbestuur onzer Vereeniging te Leiden.

Besloten werd die voordracht over te nemen.

Ten slotte deelt de heer Almerood mede, dat hij door het afdeelingsbestuur te Amsterdam met den heer C. de Vries candidaat is gesteld ter voorziening in zijn eigen vacature, doch dat hij thans van Amsterdam is verhuisd naar Zeist en tot zijn leedwezen, in verband met art. 8 der Statuten, verplicht is van zijn candidatuur af te zien.

Dientengevolge besluit het Hoofdbestuur de candidatuur van den heer De Vries te steunen.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De Secretaris,
E. v. ASSEN.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 9 Juni 1911. No. 46.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den tolk H. R. Sinia; den onderwijzer H. H. Verhoeff; den controleur E. van Duijvenboode Varkevisser; den controleur voor de belastingen J. Jansen; den referendaris E. Velds; den ontvanger H. van Houten; den commies J. C. Micola von Fürstenrecht.

Ontslagen: op verzoek eervol de hulponderwijzeres Mej. S. L. Douwes Dekker; de klerk H. L. W. Quentin.

Benoemd: tot voorzitter van de landraden te Semarang en Demak Mr. D. J. Rebel; tot adj.-inspecteur van het inl. onderwijs H. Th. Hofs; tot predikant te Soerabaja J. Mooij; te Meester-Cornelis H. Volten; te Probolinggo J. N. Drost; tot zoölogisch assistent bij het Dep. van Landbouw Dr. A. L. J. Sunier; tot alg. ontvanger 3e kl. J. F. Bordeaux; tot opzichter B. O. W., G. J. G. Coester; tot onderwijzeres 1e kl. Mej. C. Perk; tot onderwijzer 1e kl. D. H. Engelberts; tot id. 2e kl. A. de Geus, S. Hartog, Ch. P. Wijnants, K. G. Kuiper; L. Kijlstra; tot id. 1e kl. L. Poons en A. G. Ribbink; tot id. 2e kl. H. Boomer en W. Carelse; tot onderwijzeres 1e kl. Mej. M. J. D. van Andel ; tot idem 2e kl. Mej. E. F. M. J. Nittel.

Geplaatst: in de res. Lampongsche districten de controleur D. J. C. Kriebel.

Benoemd: tot onderwijzer 2e kl. te Tandjoengpinang C. B. Velds; tot opzichter B. O. W. 1e kl. A. A. Ginsel.

Geplaatst: te Serajoe de opzichter A. A. Ginsel; te Modjokerto de ingenieur A. Honig; bij de directie de hoofdingenieur 2e kl. E. A. van Arcken.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den 1en luit.-kwartiermeester L. van der Ven.

Bevorderd: tot kapitein de 1e luit. J. P. Weegewijs, A. G. L. F. van Krieken, H. F. Ankes, G. J. J. de Jongh, W. Jentink en J. E. Jantze; tot 1en luit. de 2e luit. G. J. Berenschot, A. A. Bouwhof en T. Bakker.

Overgeplaatst: naar Sabang de 1e luit. der art. A. C. E. G. de Voogt.

Geplaatst: te Batavia de 2e luit. der art. J. P. Tuijter.

Uit de Javasche Courant van 13 Juni 1911. No. 47.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan de onderwijzeres Mevr. J. E. de Bruijn—Dulon Barre; den commies J. G. C. M. Gosenson; den werktuigkundige Th. Boon van Ostade en den klerk L. M. van der Kolk.

Ontslagen: op verzoek eervol de stationscommies E. Schwarz; de secretaris der res. Z.- en O.-afd. van Borneo H. Ris; de stationsklerk Ch. E. Hooper; de ontvanger F. A. D. Bengamin; de adjunct-landmeter J. E. Engelbrecht; de ambtenaar in- en uitvoerrechten F. van Woerden; de commies S. F. L. Jansz; de onderwijzer D. Masdorp.

Benoemd: tot architect C. Swarthof en W. Polman; tot 3en commies A. G. Coorengel; tot ambtenaar 4e kl. in- en uitvoerrechten J. Heeren; tot notaris te Tangerang A. E. Wigéri van Edema; tot controleur in de res. Batavia A. C. J. Kroesen; in Semarang G. Ouwerling; in de Preanger R. K. Bowles en G. J. Koot; in Atjeh V. A. Doeve; tot hulponderwijzeres Mej. E. A. Latuperisa; tot onderwijzer 3e kl. W. G. H. Teunissen; tot klerk te Loemadjang B. E. A. Ronkes.

Geplaatst: te Soerabaja de waarn. adj.-inspecteur van financiën L. van Koetsveld.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den magazijnmeester 2e kl. D. J. Wolhoff.

Ontslagen: eervol als militaire commandant van Amboina en Ternate de luit.-kolonel A. P. van de Siepkamp.

Benoemd: als zoodanig de kolonel C. Smith.

Bevorderd: tot 1en luit.-kwartiermeester H. H. Maas en J. C. Paul; tot kapitein der inf. H. L. la Lau; tot 1en luit. A. A. de Rijk, R. E. P. Maier en W. K. H. Feuilleteau de Bruijn.

Benoemd: tot adj.-directeur van het remonte-depôt te Padalarang de 1e luit. der cavalerie Jhr. W. J. E. van Riemsdijk.

Geplaatst: bij het 9e en 15e bat. de 2e luit. C. O. van Kesteren en M. M. L. van Loon.

Overgeplaatst: bij het 20e bat. de kapitein F. C. Kruijt; naar Makassar de 1e luit. M. A. van der Lijke; bij het 9e bat. de 2e luit. H. Grevers; bij het 3e depôt-bat. de kapitein J. L. E. Franssen; bij het 8e bat. de kapitein G. J. L. Beckman Lapré; naar Banjoe-Biroe de 1e luit. D. Schmedes; naar Batavia de id. J. T. Mojet.

Ingetrokken: de overplaatsing van den kapitein L. A. Bedet en den 1en luit. S. D. Kramers.

Geplaatst: te Soerakarta de militaire architect A. H. Pinxter.

Overgeplaatst: naar Batavia de magazijnmeester M. H. M. van Noort.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Ind. talen.

W. B. REGENHARDT, Weimarstraat 309, 's-Gravenhage, — Maleisch, Javaansch, Soendasch, Atjehsch. — Maleisch, Javaansch, Soendasch gediplomeerd.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage, — Javaansch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Hage.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereeniging „Oost en West": f..........................

NAAM: .... WOONPLAATS: ....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

INSCHRIJVINGSBILJET.

De Ondergeteekende wenscht Lid te worden van de Vereen. „OOST EN WEST" en zijne contributie te bepalen op

....

Handteekening: .... *Woonplaats:* ....

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag**, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereeniging 1909 en naamlijst der leden op 1 Januari 1911.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent frankeerkosten.

c. Onze Oost II:

Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag,** zijn verkrijgbaar gesteld:

a. **Onze West:**

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao,

Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen, Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187,** zijn van **10—12** en van 2— uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat No. 56.**

Geg. Wachtm. O.-I. L., 34 jaar oud, voor geld-incasseer-werk, magazijnsknecht, portier, enz.

Twee Dames voor het maken van uitzetten.

Twee jonge dames voor vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche taal en conversatielessen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Engelsche taal.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Eene Dame voor schrijf-, copiëer- of vertaalwerk uit het Fransch Duitsch of Maleisch.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Maleische taal.

Eene jonge dame voor Gouvernante naar Indië; heeft L. en H. acte en acte Fransch.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Zes dames en één heer voor pianolessen.

Eene Dame, weduwe (Duitsche), voor waarnemen van een huishouden, ook genegen bij weduwnaar met kinderen.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Twee Dames voor het geven van lessen aan spraakgebrekkigen.

Drie geg. O.-I. militairen voor oppasser of magazijnknecht.

Vier jonge meisjes die als kinderjuffrouw naar Java willen.

Eene dame voor hygiënische ademgymnastiek.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee bekwame linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Eene jonge dame (diploma muziek piano en zang), wenscht met eene familie naar Indie voor les geven aan kinderen en behulpzaam in het huishouden.

Onmiddellijk beschikbaar vier Zeeuwsche baboes en een Christen negermeisje voor de reis naar Indië.

☛ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belanghebbenden, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.